

Ulkoasiainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026 (HE 99/2025 vp): Asia on saapunut ulkoasiainvaliokuntaan lausunnon antamista varten valtiovarainvaliokunnalle. Määräaika: 27.10.2025.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- alivaltiosihteeri Pirjo Tulokas, ulkoministeriö
- osastopäällikkö Juha Savolainen, ulkoministeriö
- taloussuunnittelupäällikkö Katja Bordi, ulkoministeriö
- johtaja, vaikuttamistyö Ilmari Nalbantoglu, Suomalaiset kehitysjärjestöt - Finnish Development NGOs Fingo ry
- kansainvälisen avun tuki- ja koordinaatiosyksikön päällikkö Toni Jokinen, Suomen Punainen Risti
- toiminnanjohtaja Helena Laukko, Suomen YK-liitto

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Suomen Sadankomitea ry

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Johdanto

Ulkoministeriön pääluokkaan 24 esitetään vuoden 2026 talousarvioesityksessä määrärahoja yhteensä 1,155 miljardia euroa. Vuoden 2025 talousarvioon verrattuna esityksessä on vähennystä 65,9 miljoonaa euroa (-5 %). Vähennykseen vaikuttaa hallinnonalalle kohdistettu yhteensä 46 miljoonan euron vähennys osana hallituksen keväällä 2025 linjaamia sopeutustoimia. Pääluokan määrärahoista ulkoasiainhallinnon osuus on 25 prosenttia, kriisinhallinnan 6 prosenttia, kansainvälisen kehitysyhteistyön 52 prosenttia ja muiden menojen 16 prosenttia.

Valiokunnan lausunto UaVL 7/2025 vp

Budjettiesityksen perusteluissa todetun mukaisesti Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeimpinä päämäärinä on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen alueelliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Ulko- ja turvallisuuspolitiikan perustana mainitaan oikeusvaltioperiaate, ihmisoikeudet, tasa-arvo ja demokratia. Euroopan unionin ja puolustusliitto Naton todetaan muodostavan Suomen ulkopolitiikan yhteistyövaraisen ytimen.

Toimintamenot

Ulkoministeriön toimintamenoiksi vuodelle 2026 esitetään 245,3 miljoonaa euroa. Summa on 4,8 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2025 talousarvioesityksessä. Saadun selvityksen mukaan toimintamenoihin kohdennettu säästövelvoite kohdennetaan ensisijaisesti ministeriön Suomen toimintoihin vähentämällä korvaavaa rekrytointia sekä tehostamalla toimintoja. Säästövelvoite ei nykyarvioiden mukaan johda irtisanomisiin tai lomautuksiin.

Suomen nykyinen edustustoverkko kattaa 90 edustustoa. Väliaikaisesti ovat suljettuina Damaskoksen ja Kabulın toimipisteet. Vuonna 2025 perustettiin pääkonsulaatti Houstoniin, Texasiin. Talousarviossa edustustojen menoihin on vuonna 2026 varattu yhteensä 150,8 miljoonaa euroa. Summa on 1 miljoona euroa vähemmän kuin kuluvana vuonna. Saadun selvityksen mukaan vuonna 2026 ulkoministeriö joutuu vähentämään seitsemän diplomaattitehtävää edustustoverkostosta. Ministeriö tarkastelee parhaillaan vähennysten tarkempaa kohdentamista, mukaan lukien joidenkin edustustojen mahdollinen sulkeminen.

Edustustoverkon osalta ulkoasiainvaliokunta korostaa kattavan ja toimivan verkon tärkeyttä Suomen ja suomalaisten etujen ajamiseksi laajalti valtionhallinnon ja yhteiskunnan eri sektoreilla. Valiokunta painottaa edustustoverkon kehittämisessä ja ylläpitämisessä pitkäjänteisyyttä sekä laaja-alaista kokonaisharkintaa. Muuttuva toimintaympäristö vaatii ennakkointia, seurantaa, analyysiä ja joustavaa resurssien käyttöä. Edestakainen liike samojen edustustojen sulkemisen ja uudelleen avaamisen välillä ei ole Suomen etujen mukaista eikä valiokunnan peräänkuuluttamaa pitkäjänteisyyttä, ja sitä pitää välttää. Osana edustustoverkon kehittämistä tulee miettiä kustannustehokkaita sekä kansantaloutta tukevia edustautumistapoja hakemalla mallia myös muun muassa muista Pohjoismaista. On otettava huomioon kaupalliset intressit integroitaessa Business Finlandin ulkomaantoiminnot ulkoasiainhallintoon.

Edustustojen osalta valiokunta toistaa pitkäaikaisen huolensa liittyen ulkomailla sijaitsevien edustustokiinteistöjen korjauksien hidastumiseen ja korjausvelan kasvamiseen. On tärkeää, että valtion edustuskiinteistöistä huolehditaan oikea-aikaisesti. Saadun selvityksen mukaan lisätarpeita edustustoissa aiheuttavat lähitulevaisuudessa myös turvallisuusuhat sekä tietoturvatarpeet. Valiokunta pitää näistä tarpeista huolehtimista keskeisenä niin henkilökunnan turvallisuuden kuin luottamuksellisen tiedonvaihdon turvaamiseksi.

Suomi on ehdolla YK:n turvallisuusneuvoston jäseneksi kaudelle 2029—2030. Valiokunta pitää tärkeänä jäsenyyden hyvää valmistelua ja hoitamista sekä riittävää resursointia sen tarjoamien vaikutusmahdollisuuksien maksimoimiseksi.

Valiokunnan lausunto UaVL 7/2025 vp

Vienninedistäminen

Hallitusohjelman mukaisesti Team Finland -verkoston toimintaa ja johtamista uudistetaan yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa tukemaan Suomen strategisia intressejä. Tässä yhteydessä Business Finlandin ulkomaantoiminnot integroidaan ulkoasiainhallintoon 1.1.2026 mennessä. Integraation myötä yritykset saavat ulkomailla tarjottavat nykyiset ulkoasiainhallinnon ja Business Finlandin palvelut keskitetyksi.

Ulkoasiainvaliokunta on pitänyt tärkeänä Suomen julkisrahoitteisen vienninedistämis toiminnan tehostamista. Erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten kansainvälistymisen tukeminen on tärkeää. Valiokunta on peräänkuuluttanut sitä, että vienninedistämiseen käytettyjen resurssien tason ja toiminnan vaikuttavuuden seurannan on oltava selkeää myös uudistuksen jälkeen. On myönteistä, että vienninedistämisen palveluille on talousarviossa nyt oma erillinen momentti tämän varmistamiseksi.

Kriisinhallinta

Ulkoasiainvaliokunta korostaa kriisinhallintaa yhtenä tärkeänä Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alana osana kansainvälistä vastuunkantoa ja yhteisen turvallisuuden rakentamista. Valiokunta painottaa kokonaisvaltaisuutta kriisinhallinnassa sekä niin siviili- kuin sotilaallisen kriisinhallinnan resurssien turvaamisen tärkeyttä.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös kriisinhallinnan tarkkailuoperaatioihin osallistumiseen ja niiden tarjoamaan mahdollisuuteen osoittaa kustannustehokkaalla tavalla Suomen sitoutuneisuutta kansainväliseen sääntöpohjaiseen järjestelmään eri kriisialueilla. Myös Suomen tiedonsaannin ja näkyvyyden kannalta määrällisesti pienikin osallistuminen tarkkailuoperaatioihin voi tarjota merkittävää hyötyä.

Eräät valtionavut

Ulkoasiainvaliokunta korostaa Eräät valtionavut -momentin rahoituksen keskeisyyttä useille ulko- ja turvallisuuspolitiikan kysymyksiä käsitteleville suomalaisille yhdistyksille ja järjestöille. Valiokunta painottaa järjestökentässä tehtyä, Suomen sitoumuksiin ja velvoitteisiin liittyvää pitkäjänteistä ja tärkeää tiedotustyötä ja korostaa sen tukevan Suomen ulkopoliittisia tavoitteita. On tärkeää huomioida budjetissa tämän sektorin toimijoiden toimintaedellytysten turvaaminen.

Kehitysyhteistyö

Ulkoasiainvaliokunta korostaa kehityspolitiikan merkitystä osana Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Kehitysyhteistyön päämäärät perustuvat kestävän kehityksen tavoitteisiin, joiden toteutumista Suomi edistää. Valiokunta pitää tärkeänä jatkuvuutta kehityspolitiikassa ja pitää myönteisenä, että talousarvioesitykseen kirjatun mukaisesti Suomen painopisteet säilyvät ennallaan. Painopisteitä ovat naisten ja tyttöjen aseman, itsemääräämisoikeuden, seksuaali- ja lisääntymisterveyden vahvistaminen sekä koulutus ja ilmastotoimet.

Valiokunnan lausunto UaVL 7/2025 vp

Osana julkisen talouden sopeutustoimia varsinaiseen kehitysyhteistyöhön esitetään vuoden 2026 talousarvioon 77 miljoonan euron vähennystä niin, että kokonaistaso olisi noin 457 miljoonaa euroa pohjautuen hallitusohjelmaan sekä vuonna 2025 päätettyihin lisästästöihin. Saadun selvityksen mukaan vähennyksillä voi olla vaikutusta myös toimintaan Suomen painopistealueilla. Lisäksi jatketaan kehittyvien maiden tukemista laina- ja sijoitusmuotoisella kehitysyhteistyörahoituksella edelleen noin 70 miljoonalla eurolla. Kokonaisuudessaan Suomen julkisen kehitysyhteistyön tasoksi esitetään yhteensä 1,034 miljardia euroa. Summa sisältää varsinaisen kehitysyhteistyömomentin ja laina- ja sijoitusmuotoisen momentin lisäksi muita kehitysyhteistyöksi raportoitavia eriä eri ministeriöiden hallinonaloilta.

Edellä mainittu määrärahataso merkitsee sitä, että Suomi kohdistaa kehitysyhteistyöhön vuonna 2026 noin 0,35 prosenttia bruttokansantulosta. Pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaan Suomi on historiallisesti ollut sitoutunut YK-suosituksen mukaiseen kehitysrahoituksen 0,7 prosentin bruttokansantulotasoon, vaikka tavoitteeseen ei valitettavasti ole päästy.

Rahoituksen tavoitetasoon liittyen valiokunta kiinnittää huomiota myös kansainvälisten suositusten mukaiseen tavoitehaarukkaan suunnata 0,15—0,2 prosenttia bruttokansantulosta vähiten kehittyneille ja hauraille valtioille (LDC-maat, Least Developed Countries). Saadun selvityksen mukaan vähiten kehittyneiden maiden osuuden arvioidaan vuonna 2026 olevan noin 0,10 prosenttia bruttokansantulosta. Valiokunta kiinnittää huomiota LDC-rahoituksen seurannan puuttumiseen talousarvioesityksessä.

Valiokunta kiinnittää huomiota laajemmin kehitysrahoitukseen kriittiseen tilanteeseen, kun Yhdysvaltojen ja muiden perinteisten rahoittajamaiden leikkausten myötä jopa yksi kolmasosa kansainvälisestä kehitysrahoituksesta on katoamassa muutaman vuoden sisällä. Myös Euroopassa useat valtiot sekä Euroopan unioni ovat päättäneet isoista säästöistä kehitysyhteistyöbudjetteihin. Vähenevien määrärahojen tilanteessa YK:n kehitysjärjestelmän tulevaisuus ja kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttaminen edellyttävät vahvaa ja laajaa kansainvälistä yhteistyötä sekä kehitysrahoituksen rahoituspohjan vahvistamista myös uusien kumppanien kanssa. On tärkeää, että rahoitussektoria uudistetaan hallitusti ja strategisesti ja myös uudentyypeistä rahoitusta lisätään, mukaan lukien yksityinen rahoitus. Valiokunta on käsitellyt tiivistyvän yhteistyön tarvetta myös kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteosta antamassaan mietinnössä (UaVM 15/2024 vp) sekä lausunnossaan kestävä kehityksen selonteosta (UaVL 1/2025 vp).

Kokonaiskuvan hahmottamiseksi kehitysyhteistyöhön kohdistuneista määrärahamuutosten vaikutuksista ja rahoituksen vaikuttavuudesta valiokunta on pitänyt perusteltuna, että ulkoministeriö valmistelee raportin kehitysrahoituksen vähennysten konkreettisista vaikutuksista Suomen kehitysyhteistyöhön (UaVL 5/2025 vp). Saadun selvityksen mukaan raportti toimitetaan eduskunnalle loppuvuodesta 2025.

Talousarvioesityksessä todetun mukaisesti Ukraina on hallituskaudella Suomen suurin kehitysyhteistyön kohde. Tuki Ukrainalle -momentille esitetään yhteensä 57 miljoonaa euroa vuonna 2026 (47 miljoonaa euroa v. 2025). Talousarvioesityksen mukaan kaikessa tuessa otetaan huomioon oikeusvaltiorakenteiden vahvistaminen sekä korruptiontorjunta. Ukrainaan kohdennetaan myös merkittävästi humanitaarista apua.

Valiokunnan lausunto UaVL 7/2025 vp

Monenkeskisen kehitysyhteistyön osalta valiokunta korostaa erityisesti YK:n ja sen alaisten järjestöjen merkitystä Suomen kehityspolitiikan tavoitteiden ja kestävä kehityksen edistämiseksi. Valiokunta pitää myönteisenä, että talousarvioesityksessä korostetaan edelleen YK:n väestörahoitus UNFPA:n, tasa-arvojärjestö UN Womenin ja lastenrahoitus UNICEFin työn ja mandaattien jatkuvuuden tärkeyttä. Asiantuntijakuulemisissa saadun tiedon mukaan Suomen määräraha-erätykset eivät koske näitä järjestöjä.

Suomalaisten kansalaisjärjestöjen tuki säilyy talousarvioesityksessä entisellään 98 miljoonan euron tasolla. Ulkoasiainvaliokunta pitää perusteltuna, että määräraha-erätyksiä ei kohdisteta suomalaisille kansalaisjärjestöille huomioiden järjestöjen tekemä työn tuloksellisuus ja monipuolisuus sekä se, että järjestöjen kautta apu saavuttaa myös vähiten kehittyneitä maita.

Talousarvioesitykseen sisältyy uusi humanitaarisen katastrofiavun momentti, jolle ehdotetaan myönnettäväksi 30 miljoonaa euroa. Määrärahasta 5 miljoonaa euroa kohdennetaan esityksen mukaan Palestiinalaisalueille (Gaza). Uuden momentin lisäksi humanitaariselle avulle esitetään olemassa olevan varsinaisen kehitysyhteistyön momentin kautta 55 miljoonaa euroa. Valiokunta pitää esitystä myönteisenä todeten sen palauttavan sitomattoman humanitaarisen avun aiemmalle 85 miljoonan euron budjetoidulle tasolle. On tärkeää, että avussa painottuu kaikkein haavoittuvimpien auttaminen. Tarvittaessa Suomella on budjettivuoden aikana valmius lisätä humanitaarisen avun rahoitustasoa lisätalousarviomenettelyn kautta.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Ulkoasiainvaliokunta esittää,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Valiokunnan lausunto UaVL 7/2025 vp

Helsingissä 17.10.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Johannes Koskinen sd
varapuheenjohtaja Sofia Vikman kok
jäsen Eva Biaudet r
jäsen Pekka Haavisto vihr
jäsen Veronika Honkasalo vas
jäsen Antti Kaikkonen kesk
jäsen Atte Kaleva kok
jäsen Anne Kalmari kesk
jäsen Pia Kauma kok
jäsen Wille Rydman ps
jäsen Jenna Simula ps
jäsen Ville Skinnari sd
jäsen Ville Vähämäki ps
varajäsen Timo Harakka sd
varajäsen Ville Kaunisto kok
varajäsen Minna Reijonen ps
varajäsen Tuula Väättäinen sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tiina Larvala

Valiokunnan lausunto UaVL 7/2025 vp
Eriävä mielipide 1

Eriävä mielipide

Perustelut

Varsinaisen kehitysyhteistyön leikkaukset ovat mielestämme kestäättömällä tasolla määrärahatarpeita ja Suomen ulkopoliitiikan vaikuttavuutta ajatellen. Varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahan 77 miljoonan euron leikkausta vv. 2025-26 tulee mielestämme kohtuullistaa.

Leikkaukset painottuvat nyt monenkeskiseen sekä maa- ja aluekohtaiseen kehitysyhteistyöhön. Näin Suomi vähentää tukeaan monenkeskiselle kansainväliselle järjestelmälle sekä YK:lle, ja vastaavasti kaventaa omia kahdenvälisiä suhteitaan ja vaikutusmahdollisuuksiaan. Tämä tapahtuu samaan aikaan, kun monet keskeiset toimijat vähentävät panostustaan kehitykseen.

Kehitysyhteistyö on keskeinen osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa sekä ulkopoliittinen vaikutuskanava. Leikkaukset kehitysyhteistyöstä ovat pois köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentämisestä, ilmastotoimista sekä laajemmin kestävä kehityksen edistämisestä. Kehitysyhteistyöllä vahvistetaan kahdenvälisiä suhteita ja luodaan mahdollisuuksia myös uusille vientimarkkinoille. Leikkaukset kehitysyhteistyöstä vievät Suomea myös kauemmaksi YK:ssa asetetusta tavoitteesta kohdistaa kehitysyhteistyöhön 0,7 prosenttia bruttokansantulosta. Arvion mukaan vuonna 2026 Suomen kehitysyhteistyön taso on 0,35 prosenttia bruttokansantulosta.

Leikkausten myötä Suomen on vaikeampaa toteuttaa omia ulkopoliittisia tavoitteitaan, ja ulkoasiainhallinnon työstä kehityskysymysten osalta tulee katkonaista ja poukkoilevaa. Koska kestävä kehitys ja YK:n Agenda 2030:n tukeminen on myös osa Suomen ulkopoliitiikkaa, Suomen ulkopoliittisten tavoitteiden saavuttaminen vaarantuu.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 17.10.2025

ed. Johannes Koskinen sd.
ed. Timo Harakka sd.
ed. Ville Skinnari sd.
ed. Tuula Väättäinen sd.
ed. Pekka Haavisto vihr.

Valiokunnan lausunto UaVL 7/2025 vp
Eriävä mielipide 2

Eriävä mielipide

Perustelut

Hallitus on toteuttamassa tällä kaudella todella rajuja leikkauksia kehitysyhteistyöhön: Tämä on jo neljäs leikkaus kehitysyhteistyön rahoituksesta tällä hallituskaudella. Kaikkiaan aiemmat hallituskauden budjettipäätökset huomioiden varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahoja leikataan vuosina 2025-26 noin 76 miljoonaa. Suomi perääntyy siis globaalista vastuustaan aikana, jossa pandemian jäljet, ilmastokriisin kiihtyminen ja geopoliittiset jännitteet lisäävät köyhyyttä ja epävakautta ympäri maailmaa.

Sen lisäksi, että kehityspolitiikan massiiviset leikkaukset ovat eettisesti täysin vastuuttomia, ovat ne myös leikkaus Suomen ulkopoliittiseen liikkumatilaan ja uskottavuuteen maailmalla. Leikkauksilla on vaikutuksia myös siihen, miten Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteita pystytään kokonaisuudessaan toteuttamaan. Leikkausten sijaan Suomen olisi nyt osoitettava teoissa, että se kantaa globaalin vastuunsa tilanteessa, jossa globaalin etelän luottamus länsimaihin on valtavien kaksoisstandardien edessä jo nyt murentumassa. Hallituksen kehitysyhteistyöleikkaukset on peruttava.

Vasemmistoliitto on hyvin huolissaan siitä Suomen kehityspolitiikan suunnasta, johon Orpon hallitus on sitä viemässä. Ensimmäistä kertaa historiassa Suomen kehityspolitiikan päämääränä ei ole köyhyyden poistaminen ja eriarvoisuuden vähentäminen, vaan Suomen kehityspolitiikan ja kehitysyhteistyön kokonaisvaltaiseksi tavoitteeksi on kirjattu uuden kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteon mukaisesti ”kaupan ja kehityksen entistä tiiviimpi yhteys.” Kauppa on kiilannut kehitysyhteistyön edelle: painotus on Suomen viennin ja suomalaisten yritysten mahdollisuuksien edistämisessä. Tämä on täysin väärä, vastuuton ja lyhytnäköinen suunta.

Kehityspolitiikkaamme kaipaa jatkuvuutta ja johdonmukaisuutta. Suomen kaltaisen vauraan maan on tuettava kestävästä kehitystä myös muualla niin, ettei ketään jätetä jälkeen. Siksi Suomen kehityspolitiikan päämäärinä pitäisi edelleen olla Suomen kansainvälisten velvoitteiden mukaisesti köyhyyden poistaminen ja eriarvoisuuden vähentäminen sekä kestävä kehitys ja ihmisoikeuksien vahvistaminen. Uuden kauppapolitiikan painotuksen myötä olisi tärkeää, että kauppapoliittisilla toimilla on kestäväan kehitykseen pohjautuvia tavoitteita ja seurantaa, ja niissä huomioidaan kehittyvien maiden epätasa-arvoinen kaupallinen asema.

Suomi on sitoutunut tiettyihin kehitysyhteistyömäärärahojen korotuksiin kansainvälisesti. On tärkeää, että Suomi edelleen tavoittelee YK:n tavoitteiden mukaisesti sitä, että se kohdentaa 0,7 prosenttia bruttokansantulosta kehitysyhteistyöhön ja kohdentaa 0,2 prosenttia vähiten kehittyneiden maiden (LDC-maat) kanssa tehtävään yhteistyöhön ja apuun. LDC-maiden rahoitusosuuden seuranta on palautettava valtion talousarvioon. Lisäksi 85% tuetuista toimista tulee edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa. Suomen on kannettava reilusti oma osansa globaalista kestävästä kehityksestä.

Valiokunnan lausunto UaVL 7/2025 vp
Eriävä mielipide 2

Osallistuminen kansainväliseen siviilikriisinhallintaan on keskeinen osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Samalla Suomi osallistuu kansainväliseen vastuunkantoon ja tukee konfliktien ennaltaehkäisyä, ratkaisemista ja rauhanrakentamista. Suomi on myös maailmalla tunnettu toimija siviilikriisinhallinnassa. Sille olisi siis myös varmistettava riittävät resurssit. Siviilihenkilöstön osallistumisen lisäämistä kriisinhallintaan ei kuitenkaan ole enää jatkettu. Viime vuonna määrärahoihin tehtiin 2 miljoonan leikkaus ja vuodelle 2026 esitetään samaa vuoden 2025 määrärahatasoa. Vuosien 2025 ja 2026 määrärahalla voidaan lähettää operaatioihin noin 130—135 asiantuntijaa, mikä on jopa 10 asiantuntijaa vähemmän kuin vuonna 2024. Kansallisen siviilikriisinhallintastrategian mukaan tavoite on 150 asiantuntijaa ja tähän tulisi jatkossakin pyrkiä.

Aktiivinen, laaja ja moniääninen kansalaisjärjestökenttä kuuluu keskeisesti suomalaiseen demokratiaan ja tekee osaltaan Suomesta kansalaisyhteiskunnan. Suomessa on ymmärretty, että pienessä maassa laajan ja monipuolisen järjestökentän olemassaolo edellyttää myös valtion rahallista tukea. Hallitus on kuitenkin päättänyt leikata kansalaisjärjestöiltä usealla eri hallinnon alalla ja se on lopettanut rauhanjärjestöjen valtionavun kokonaan. Suomalaiset kansalaisjärjestöt tekevät näkyvää ja vaikuttavaa asiantuntijatyötä ja se on turvattava jatkossakin. Ulkoministeriön jakamaa avustusta kansalaisjärjestöjen ulko- ja turvallisuuspoliittiseen toimintaan (ns. UTP-tuki) on leikattu. Tulevana vuonna tämän "eräät valtionavut" -momentin määrärahat kasvavat Team Finland -uudistuksen myötä työ- ja elinkeinoministeriöltä siirtyvien Viexpo-osuuskunnalle ja Suomalais-ruotsalaiselle kauppakamarille varattujen avustusten myötä, mutta kansalaisjärjestöille tukea ei ole tulossa lisää. Kansalaisjärjestöjen UTP-tuki on palautettava vähintään vuoden 2024 tasolle ja sen jatko on turvattava. Viestintä- ja globaalikasvatusjärjestöjen avustus (ns. VGK-tuki) tulee palauttaa.

Hallitus on päättänyt lakkauttaa kokonaan myös Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyön rahoituksen (ns. IBA-rahoitus) aikana, jolloin näiden alueiden merkitys on kasvamassa. Tällä rahoituksella Suomi on edistänyt vakautta, turvallisuutta, kestävä kehitystä ja taloudellisia yhteistyömahdollisuuksia Itämeren, Barentsin ja arktisella alueella sekä osallistunut esimerkiksi ilmastonmuutoksen torjunnan ja siihen sopeutumisen haasteiden ratkomiseen. Tämä työ on turvattava jatkossakin.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 17.10.2025

ed. Veronika Honkasalo vas.